

**İSRAFİL BALCI. Hz. Peygamber ve Namaz, Ankara: Ankara Okulu
Yayınları, 2020, 304 s.**

Muhammet BEŞLİ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, İslam Tarihi Bilim Dalı
Samsun/Türkiye

Master's student, Department of Islamic History and Arts, Ondokuz
Mayıs University, Department of Islamic History
Samsun/Turkey

beslimuhammet@gmail.com **ORCID:** 0009-0004-7132-9775

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi / Date Received: 7 Kasım / November 2023

Kabul Tarihi / Date Accepted: 2 Ocak / January 2024

DOI: [10.53683/gifad.1387635](https://doi.org/10.53683/gifad.1387635)

Atıf / Citation: Beşli, Muhammed. "İSRAFİL Balcı. Hz. Peygamber ve Namaz, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2020, 304 s.". *Gifad: Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi / The Journal of Gumushane University Faculty of Theology*, 13/25 (Ocak/January 2024/1): 353-358

İntihal: Bu makale özel bir yazılım ile taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by special software. No plagiarism was detected.

Web: <http://dergipark.gov.tr/pub/gifad> **Mail:** ilahiyatdergi@gumushane.edu.tr

Copyright© Published by Gümüşhane Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi / Gumushane University, Faculty of Theology, Gümüşhane, 29000 Turkey. Bütün hakları saklıdır. / All rights reserved.

Öz

Namaz, Hz. Âdem'den itibaren bütün ümmetlerde farklı usullerle varlığı kabul edilen, Kur'an ve sünnette en çok konusu geçen ibadet olarak yerini alır. Çok önemli bir ibadet olduğundan dolayı namaz, fıkıh kitaplarının en geniş ve en teferruatlı bölümünü oluşturur. Dolayısıyla bu konuda birçok bilimsel araştırmalar yapılmıştır. İslam Tarihi alanında özgün çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. İsrail Balcı'nın "Hz. Peygamber ve Namaz" eserinin tanıtımını yapmaya çalıştık. Zira eserin alanında yapılan çalışmaların niteliğine bakıldığında özgün içeriğiyle farklılık ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Yazar namaz konusuna fıkhi ve hukuki yönden yaklaşmadığını belirterek vahyin ve erken döneme ait rivayetlerin verilerinden yararlandığını belirtmektedir. Üç bölüm olarak tasarlanan eserin Birinci bölümde daha çok beş vakit namaz ve özellikle Resulullah'ın namazı üzerinde durulmuştur. Farz olarak belirlenmesinden kılınışına, vakitlerinden rekât sayılarına kadar birçok konuya değinildiği görülmektedir. İkinci bölümde özellikle Cuma namazı ve diğer namazlar ele alınmaktadır. Okuyucular bu bölümde Cuma namazı başta olmak üzere, bayram, yolcu ve teravih namazları gibi, dini hayatın birer yapıtaşı niteliğindeki ibadetler hakkında bilgi edinebilir. Üçüncü bölümde namazın ayrılmaz parçası olan "kible" konusuna değinilmektedir. Kible konusu hakkında bugüne kadar yapılan araştırmalardan farklı bir perspektif koyan yazar, kiblenin tarihsel sürecine dair detaylı bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Kâbe, Namaz, Kible, Mescidü'l Aksa

Abstract

Salath, accepted in different ways in all communities since the time of Prophet Adam, takes its place as the most discussed worship in the Qur'an and Sunnah. Due to its significance as a crucial act of worship, salath forms the widest and most detailed section of jurisprudence books. Therefore, numerous scientific studies have been conducted on this subject. We would like to introduce the work "Prophet Muhammad and Salath" by Professor Dr. Israil Balcı, known for his original contributions in the field of Islamic History. Considering the quality of the studies in this field, it becomes evident that the work stands out with its original content. The author specifies that he does not approach the topic of salath from a legal or juridical perspective, but rather utilizes the data from revelations and narratives from the early period. Designed in three parts, the First part of the work primarily focuses on the five daily salaths and especially on the salath of the Prophet. It can be observed that it touches upon various topics, ranging from its determination as an obligation to its performance, times, and numbers of rakats. The Second part particularly addresses the Friday salath and other salaths. Readers can acquire information about these acts of worship, which are fundamental elements of religious life, including the Friday salath, as well as the

holiday, traveler, and Tarawih salaths. The Third part discusses the "qibla," an inseparable part of salath. Providing a different perspective on the subject of qibla compared to the research conducted so far, the author offers detailed information about the historical process of the qibla.

Keywords: *Islamic History, Kaaba, Salath, Qibla, Masjid al-Aqsa*

Bölüm I: Beş Vakit Namaz

Beş vakit namazın tarihi seyrine dair, nüzul dönemi kronolojisini dikkate alarak Kuran'da namaz anlamına gelen kelimelerin hangi anlamda kullanıldığı, ilk namaz şekli, ne zaman farz olduğu, günde kaç vakit olarak kılındığı, orta namaz, rekat sayısı, namazın kılınışı, namazda okunan dua ve sure-ayetler, namazda sesli sessiz okuma, namazların cemi, namazların kazası, beş vakit namazın Mirac'da farz kılınması gibi konular bu bölümde detaylıca aktarılmıştır. Yazar bu konuları açıklarken meseleyi fıkhi açıdan değerlendirmedeğini net şekilde belirterek tarihi birikimden ve Resulullah'ın uygulamalarından yararlandığını ifade etmektedir.

Namaz ibadetinin karşılığı olarak kullanılan "salat" kavramının Kur'an'da dört farklı¹ şekilde geçtiğini belirten yazar, mezkûr kavramın sadece namaz ibadeti için kullanılmadığını ifade etmektedir. Ayrıca ilk inen ayetlerden hareketle salat veya musalli kavramlarının müşriklerin ibadeti için kullanıldığını belirtmektedir. Peygamberliğin ilk dönemlerinde Müslümanların namazlarının mevcut kılınan formda olmadığına değinen yazar, özellikle hicretten sonra namaz formunun daha bilindik şekilde yapıldığını ifade etmektedir. Sonuç itibariyle Risalet'in ilk yıllarından itibaren var olan namazın, başlangıçta dua, tezkiye ve arınma şeklinde yapıldığını ve ortalama bi'setin beşinci yıllarından itibaren rükûlu-secdeli bir ibadet şeklini aldığını belirtmektedir².

Ayrıca Mekke dönemi olaylarının tam olarak tarihlendirmenin olanaksız olduğunu, namaz ibadetinin tam olarak ne zaman başladığını veya beş vakit namazın ne zamandan itibaren farz kılındığının tespit edilemeyeceğini belirtmektedir.³ Ancak yazara göre bi'setin beşinci yılına doğru nazil olan ayetlerle, namazın farz bir ibadet olarak kabul edildiği belirtilmektedir.

¹ İsrafil Balcı, Hz. Peygamber ve Namaz (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2020), 26.

² Balcı, Hz. Peygamber ve Namaz, 38-39.

³ Ünsal Hadiye, Erken Dönem Mekki Suelerin Tahlili (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015, 74-119.

Bölüm II: Cuma Namazı ve Diğer Namazlar

Bu bölümde yazar önemli tespitlerde bulunurken Cuma namazının aslında öğle namazı olarak kılındığını ancak, namazın Cuma günlerinde kalabalık bir cemaatle kılınmaya başlanması ve böyle bir geleneğin oluşmasıyla süreç içerisinde “Cuma Namazı” ismini aldığını belirtmektedir. Cuma namazını ayrı bir namaz olarak kabul etmenin ve Kur’anda yer alan farz namaz olarak zikretmenin problemlili olduğuna değinen yazar, bu durumu Kur’an’da beş vakit namaz haricinde yeni bir namazın ihdas edilmemesine delil göstermiştir.

Günümüzde Cuma namazı olarak isimlendirilen ve kılınan namazın, aslında Cuma günü kılınan öğle namazı olduğunu belirtmektedir. Ayrıca namazın bayan-erkek her akıl sahibi ve reşit insana farz olduğunu beyan etmektedir. Cuma namazının peygamberimiz ve ilk halifeler döneminde kadınlı erkekli kılındığını söyleyen yazar, zamanla namazın ve hutbenin siyasal mücadele aracı haline getirildiğini belirterek kadınların mescid dışında tutulduğunu belirtmektedir. Peygamberimiz zamanında Cuma namazının iki rekat kılındığını diğer nafile namazların mescidde kılınmadığını söyleyen Balcı, özellikle Hz. Osman’la⁴ başlayan siyasal mücadeleler ve peygamber sonrasında bugünkü formuna kavuştuğunu ifade etmektedir.

Son olarak Cuma namazının kılınışı ve Resulullah’ın uygulaması üzerinde durulmuş, hutbe, Ezan, Cuma gününün kutsallığı, bayanlara Cuma namazının farz olması meselesi, bayram namazı, Cuma ve bayram namazlarının birleştirilmesi, sefer namazı, korku namazı, teravîh namazı, cenaze namazı, cemaatle namaz kılma, namazda dua, tesbih, hayızlı kadınların namaz kılma meselesi ve mazeretli kişilerin namazı hakkında detaylı açıklamalar yapılarak akıllardaki sorulara cevap verilmeye çalışılmaktadır.

Bölüm III: Kible ve İslam’ın İlk Kiblesi Meselesi

Yazar kible konusunda var olan tartışmaları tarihsel süreç içerisinde açıklamaya çalışarak konuya açıklık getirmeye çalışılmaktadır. İslam’ın ilk kiblesinin Mescidü’l Akse olduğuna dair Müslüman aleminde yaygın bir kanaat vardır. Başta klasik tefsir kaynaklarındaki kible değişikliğini konu edinen ayetlerin muhtevaları hakkındaki yorumlar olmak üzere, hadis ve İslam tarihi kaynaklarında kible konusuyla ilgili birçok rivayet

⁴ Balcı, Hz. Peygamber ve Namaz, 185.

bulunmaktadır. Ancak yazar bu rivayetlerin büyük kısmının hicretten on altı veya on yedi ay sonra kiblenin el- Mescidü'l -Aksa'dan el- Mescidü'l -Harama çevrilmesiyle ilgili olduğunu söylemektedir.⁵

Risalet'in ilk yıllarından itibaren Allah resulünün Kabe'ye yönelerek namaz kıldığını belirten yazar, bu açık delile rağmen ilk kiblenin Kâbe olduğuna dair neredeyse hiç değinilmediğinin tespitini yapmaktadır. Ayrıca peygamberimizin Mescidü'l aksa meselesinin gündeme gelmesinden yaklaşık sekiz yıl kadar Kâbe'ye yönelerek namaz kıldığını belirtmektedir. Mescidü'l Aksa'nın kible edinilmesinin Mekke dönemi sonlarına doğru yaşanan İsra hadisesiyle ortaya çıktığını ifade etmektedir. Ayrıca Mescidü'l-Aksa'nın kible kılınması, Mescidü'l- Aksa'nın kible kılınma zamanı ve süresi, Mescidü'l- Aksa'nın kible kılınmasının sebebi ve Kiblenin Kâbe'ye tahvili konularına da değinildiğini görmekteyiz.

Sonuç olarak Namaz ibadetinin takdimi için yazılan bu kitap, yoğun bir çalışmanın ve tefekkürün ürünüdür. Namaz konusunda bugüne kadar yapılan akademik çalışmalar içerisinde konunun detaylarıyla ele alınması bağlamında zihinlerdeki pek çok soruya bilgi vermesi açısından çok kıymetli olduğu görülmektedir. Diğer yandan ele aldığı sayısız rivayetleri hem Kur'an açısından hem tarihe uygunluk açısından hem de sahih aklın verileri açısından değerlendirmesi okuyucuya konuyu daha analitik yorumlama imkânı sunmaktadır. Bu yönüyle serin, ülkemizin akademi, kültür ve 357 düşünce hayatına katkı sağlayıcı bir nitelik içerdiği ifade edilebilir.

---

⁵ Balcı, Hz. Peygamber ve Namaz, 253.

Kaynakça

- Balcı, İsrâfil. Hz. Peygamber ve Namaz. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 7. Basım, 2020.
- Ünsal, Hadiye. Erken Dönem Mekki Suelerin Tahlili, Ankara: Ankara Okulu, 2015.